

БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ ТРЕТОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА (ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)

През третото тримесечие на 2024 г. брутният вътрешен продукт (БВП) нараства с 2.4% в сравнение с третото тримесечие на 2023 г. и с 0.6% спрямо второто тримесечие на 2024 г. по сезонно изгладени данни.

Трето тримесечие на 2024 година

БВП в стойностен обем, текущи цени

През третото тримесечие на 2024 г. произведеният БВП¹ възлиза на 53 769.8 млн. лв. по текущи цени според предварителните данни (виж табл. 1 от приложението). На човек от населението се падат по 8 331 лв. от стойностния обем на показателя. При среден за тримесечието валутен курс от 1.781610 лв. за 1 щатски долар БВП възлиза на 30 180 млн. долара и съответно на 4 676 долара на човек от населението. Преизчислен в евро, БВП е 27 492 млн. евро, като на човек от населението се падат по 4 260 евро.

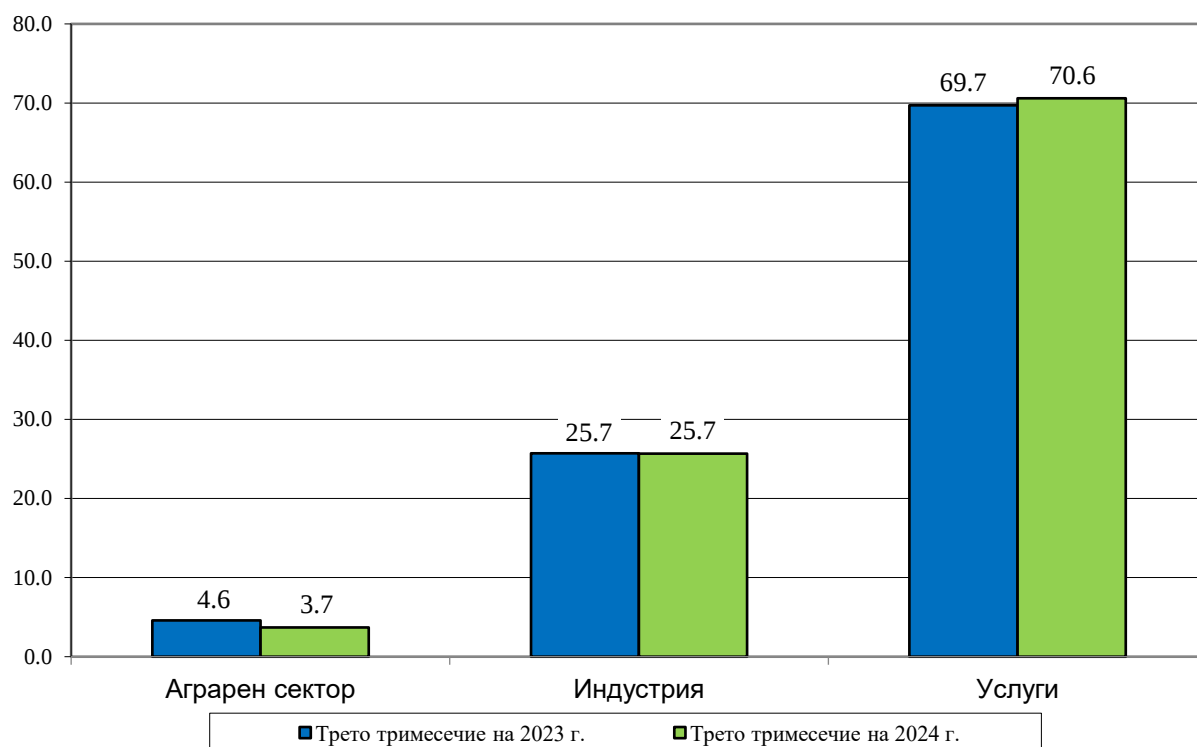
Създадената от отраслите на националната икономика брутна добавена стойност (БДС)² през третото тримесечие на 2024 г. възлиза на 46 802.7 млн. лв. по текущи цени.

¹ **Брутният вътрешен продукт по пазарни цени** е крайният резултат от производствената дейност на резидентните производствени единици. Той може да се дефинира по три начина:
- БВП е сума от брутната добавена стойност, създадена от различните институционални сектори или различните икономически дейности на икономиката, плюс данъците минус субсидиите върху продуктите. БВП е балансова позиция в състава на производствената сметка за националната икономика;
- БВП е сума от категориите крайно използване на продукти и услуги от резидентните институционални единици (фактическо крайно потребление и бруто капиталобразуване) плюс износа на стоки и услуги минус вноса на стоки и услуги;
- БВП е сума от генерираните доходи в състава на сметка „Формиране на дохода“ (компенсация на наетите, данъци върху производството и вноса минус субсидии, брутен опериращ излишък и смесен доход).

² **Брутната добавена стойност по базисни цени** е балансираща позиция в състава на производствената сметка, изчислявана като разлика между произведената брутна продукция по базисни цени и междинните производствени разходи по цени на купувач.

**БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ
ТРЕТОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА
(ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)**

**Фиг. 1. Структура на brutната добавена стойност по икономически сектори
през третите тримесечия на 2023 и 2024 година, %**

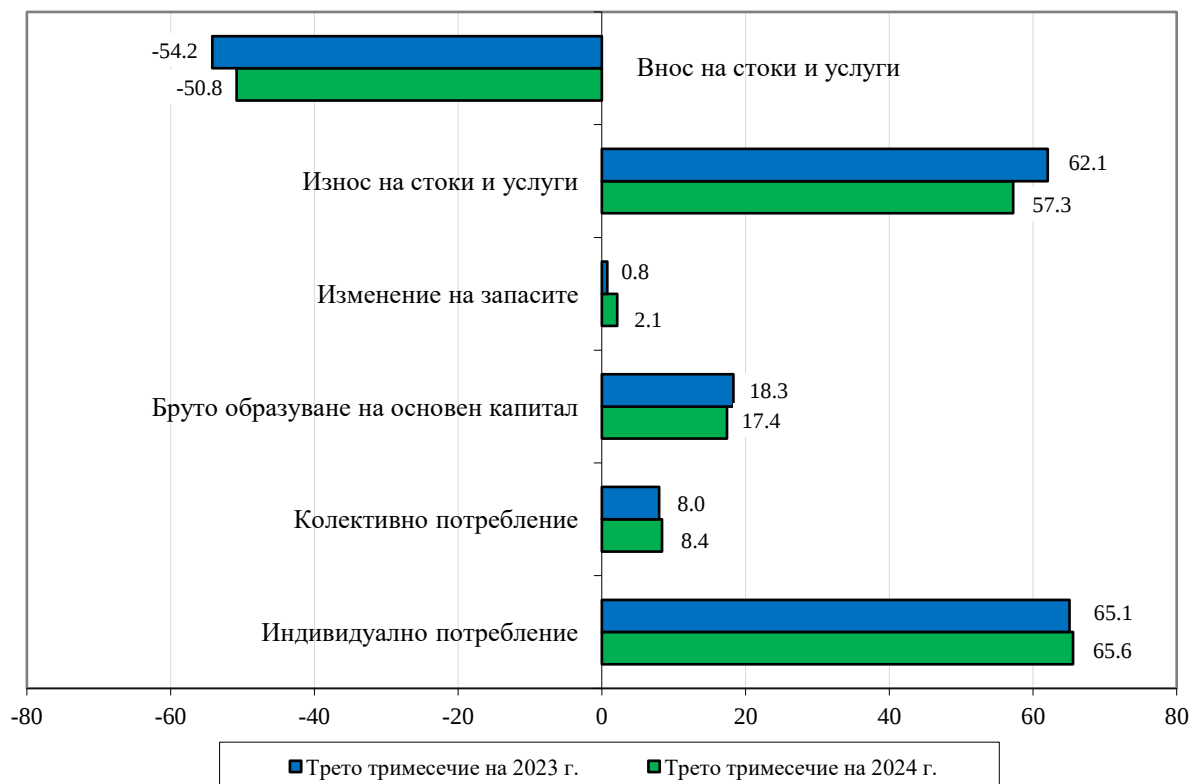
През третото тримесечие на 2024 г. относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката е 3.7%, което е намаление с 0.9 процентни пункта спрямо третото тримесечие на 2023 година.

Индустриалният сектор запазва относителния си дял в добавената стойност на икономиката - 25.7%.

Относителният дял на добавената стойност, реализирана от дейностите в сектора на услугите, се увеличава през третото тримесечие на 2024 г. с 0.9% спрямо третото тримесечие на 2023 година.

**БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ
ТРЕТОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА
(ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)**

**Фиг. 2. Компоненти на крайното използване на БВП през третите тримесечия
на 2023 и 2024 година, %**

През третото тримесечие на 2024 г. за крайно потребление³ се изразходват 74.0% от БВП. Инвестициите (бруто образуване в основен капитал⁴) формират 17.4% от БВП. Външнотърговското салдо от стоки и услуги е положително.

Темп на прираст на БВП и БДС по сезонно изгладени данни

Тримесечни изменения

През третото тримесечие на 2024 г. БВП нараства с 0.6% спрямо предходното тримесечие според предварителните и сезонно изгладени данни (виж табл. 2 от приложението). Брутната добавена стойност в икономиката нараства с 0.6% на тримесечна база.

³ **Разходите за крайно потребление** включват разходите на резидентните институционални единици (домакинства, нетърговски организации, обслужващи домакинствата, държавно управление) за продукти и услуги, използвани за индивидуално потребление на населението и за колективно потребление на обществото. В съответствие с принципите на националната концепция разходите на домакинствата за индивидуално потребление включват разходи за продукти и услуги на територията на страната и в чужбина.

⁴ **Бруто образуването в основен капитал** се състои от придобитите минус отписаните дълготрайни активи от резидентните производители през определения отчетен период. Дълготрайните активи могат да бъдат материални и нематериални активи, произведени в процеса на производството или от внос, които се използват многократно в производствения процес за повече от една година.

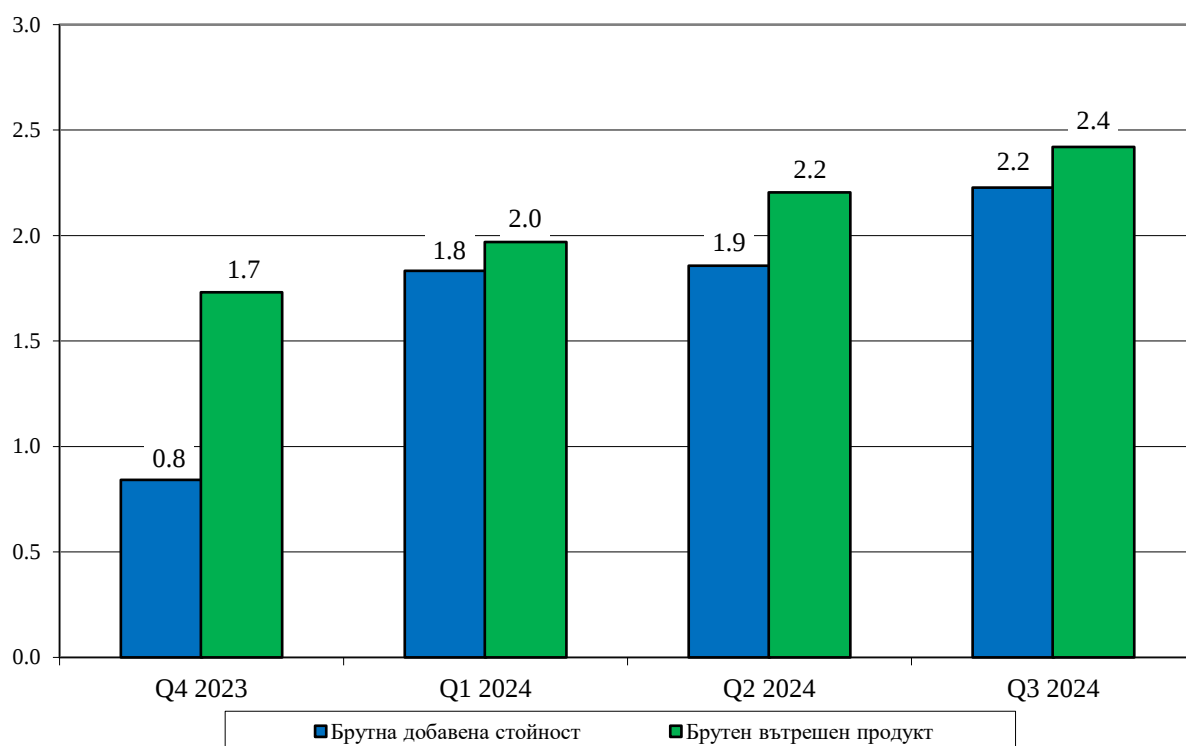
БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ ТРЕТОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА (ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)

Сезонно изгладените данни за третото тримесечие на 2024 година показват нарастване на крайното потребление с 1.3% спрямо предходното тримесечие. През третото тримесечие на 2024 г. износът на стоки и услуги намалява с 1.5%, а вносът на стоки и услуги се увеличава с 0.1% в сравнение с предходното тримесечие по сезонно изгладени данни.

Годишни изменения

През третото тримесечие на 2024 г. в сравнение с третото тримесечие на 2023 г. БВП нараства с 2.4%, а БДС - с 2.2% според сезонно изгладените данни (виж табл. 2 от приложението).

Фиг. 3. Темп на прираст на БВП и на БДС спрямо съответното тримесечие на предходната година, %

Растежът на БДС се определя от увеличението при следните икономически дейности:

- „Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа“ - с 6.2%, „Строителство“ - с 4.2%, „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“ - с 3.7%, „Финансови и застрахователни дейности“ - с 3.7%, „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети;

**БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ
ТРЕТОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА
(ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)**

транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство" - с 3.4%, „Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване" - с 1.0%, „Култура, спорт и развлечения; други дейности; дейности на домакинствата като работодатели; недиференцирани дейности на домакинствата по производство на стоки и услуги за собствено потребление; дейности на екстериториални организации и служби" - с 0.6% и „Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности" - с 0.4%.

Спад е регистриран при „Селско, горско и рибно стопанство" - с 9.7%. Изменение не се регистрира при „Операции с недвижими имоти".

По отношение на компонентите на крайното използване, влияние за регистрирания икономически ръст има бруто капиталотообразуването - със 7.3%, както и крайното потребление - с увеличение от 4.6%. През третото тримесечие на 2024 г. износет на стоки и услуги бележи спад от 0.4%, докато вносет на стоки и услуги нараства с 3.0%.

Методологични бележки

Тримесечните оценки на националните сметки за БВП и неговите компоненти се разработват в съответствие с методологическите принципи на Европейската система от национални и регионални сметки в Европейския съюз.

Изследването се провежда регулярно от 1996 година. Динамичните редове от данни по показатели са налични на уеб сайта на НСИ (www.nsi.bg).

Резултатите от изследването са предварителни. Те се основават на наличната месечна и тримесечна статистическа и административна информация и се актуализират ежегодно (9 месеца след края на отчетната година) с данни от годишните изчерпателни изследвания в областта на икономическата статистика, както и въз основа на актуализирана административна информация.

Брутният вътрешен продукт по пазарни цени е крайният резултат от производствената дейност на резидентните производствени единици. Той може да се дефинира по три начина:

- БВП е сума от брутната добавена стойност, създадена в икономиката, плюс данъците минус субсидиите върху продуктите;

- БВП е сума от крайно използваните продукти и услуги от резидентните единици плюс износа на стоки и услуги минус вноса на стоки и услуги;

**БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ
ТРЕТОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА
(ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)**

- БВП е сума от компенсацията на наетите лица, нетните данъци върху производството и вноса, brutния опериращ излишък и смесения доход.

Брутната добавена стойност е разликата между произведената брутна продукция и междинните производствени разходи.

Сезонното изглаждане на статистическите показатели в НСИ се осъществява с помощта на официално препоръчания от Евростат софтуерен продукт JDemetra+ и се прилага алгоритъмът TRAMO/SEATS.

Прилага се директен метод за сезонно изглаждане, при който агрегираните показатели и техните компоненти се подлагат на самостоятелно изглаждане.

**БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ
ТРЕТОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА
(ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)**

Приложение

Таблица 1

**Брутен вътрешен продукт за трето тримесечие на 2024 г.
по сезонно неизгладени данни**

№	Показатели	Трето тримесечие на 2024 г.		
		стойностен обем в текущи цени, млн. лв.	относителен дял, %	
			в БДС	в БВП
1	Брутна добавена стойност по икономически сектори (2+3+4):	46 802.7	100.0	87.0
2	Аграрен сектор	1 735.4	3.7	3.2
3	Индустрия	12 019.2	25.7	22.4
4	Услуги	33 048.2	70.6	61.4
5	Корективи	6 967.1		13.0
6	Брутен вътрешен продукт (1+5=7+10+13+16)	53 769.8		100.0
	<i>По елементи на крайното използване:</i>			
7	Крайно потребление (8+9)	39 785.4		74.0
8	Индивидуално	35 270.9		65.6
9	Колективно	4 514.5		8.4
10	Бруто капиталообразуване (11+12)	10 510.5		19.5
11	В основен капитал	9 360.2		17.4
12	Изменение на запасите	1 150.3		2.1
13	Външнотърговско салдо (14 - 15)	3 473.9		6.5
14	Износ на стоки и услуги	30 791.8		57.3
15	Внос на стоки и услуги	27 317.9		50.8
16	Статистическа разлика	0.0		0.0

**БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ
ТРЕТОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА
(ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)**

Таблица 2

Темп на прираст на БВП - общо и по компоненти¹

(Проценти)

№	Показатели	Темп на прираст спрямо предходното тримесечие				Темп на прираст спрямо съответното тримесечие на предходната година			
		IV 2023	I 2024	II 2024	III 2024	IV 2023	I 2024	II 2024	III 2024
1	Брутна добавена стойност по икономически сектори	0.4	0.8	0.4	0.6	0,8	1.8	1.9	2.2
2	Селско, горско и рибно стопанство;	-2.2	-3.8	2.9	-6.7	-15.6	-4.9	-0.3	-9.7
3	Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-0.3	1.9	-0.7	0.2	-5,2	1.0	0.0	1.0
4	Строителство	1.1	0.4	1.2	1.5	2.3	2.4	3.1	4.2
5	Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	0.8	1.1	0.8	0.6	5.7	4.6	4.2	3.4
6	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	0.8	0.8	0.9	1.1	3.7	3.3	3.3	3.7
7	Финансови и застрахователни дейности	0.6	0.3	0.1	2.7	1.5	1.6	0.4	3.7
8	Операции с недвижими имоти	1.0	-1.2	0.3	-0.1	6.2	1.6	1.2	0.0
9	Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	-0.2	-0.4	1.2	-0.2	1.9	1.3	2.3	0.4
10	Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	1.4	1.9	0.0	2.8	1.6	4.3	2.3	6.2
11	Култура, спорт и развлечения; други дейности; дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление; дейности на екстериториални организации и служби	0.0	0.8	0.0	-0.2	-1.9	0.4	0.6	0.6
12	Корективи	3.1	-2.6	3.1	0.7	10.9	1.6	5.6	4.3
13	Брутен вътрешен продукт	0.6	0.6	0.6	0.6	1.7	2.0	2.2	2.4
	По елементи на крайното използване:								
14	Крайно потребление	0.7	1.5	1.0	1.3	0.5	4.0	4.3	4.6
15	Индивидуално	0.5	1.6	1.2	0.9	0.4	4.2	4.7	4.4
16	Колективно	1.1	1.5	0.1	3.0	-0.1	2.4	3.0	5.7
17	Бруто капиталообразуване	5.4	-3.7	2.3	3.3	-2.9	-1.5	7.7	7.3
18	В основен капитал	-0.2	-2.0	-0.9	1.2	7.4	3.4	-0.9	-1.9
19	Изменение на запасите	.	.	.	.	.	.	.	.
20	Външнотърговско салдо	.	.	.	.	.	.	.	.
21	Износ на стоки и услуги	1.2	-2.3	2.2	-1.5	-0.8	-3.8	0.5	-0.4
22	Внос на стоки и услуги	2.6	-1.5	1.9	0.1	-4.2	-2.6	4.1	3.0

¹ Темпът на прираст е изчислен въз основа на сезонно изгладени верижно обвързани оценки на компонентите на БВП по средногодишни цени на 2020 година.